

продукції (ікра, соки, пюре, чіпси, цукати, олія, тощо). Перспективним напрямком в селекції гарбуза є створення столових міні-гарбузів з масою плода 1,0–1,5 кг.

УДК 632.4А..633.853.494 «321»

Колесніченко О.В., аспірантка

*Національний університет біоресурсів і природокористування
України*

СТІЙКІСТЬ НОВИХ СОРТІВ РІПАКУ ЯРОГО (*BRASSICA NAPUS L.*) ПРОТИ АЛЬТЕРНАРІОЗУ

Сільськогосподарське виробництво висуває обґрунтовані вимоги до нових сортів, зокрема необхідність комплексного поєднання високого рівня продуктивності, зі стійкістю до шкодо-чинних хвороб і шкідників, несприятливих факторів навколишнього середовища, високої якості продукції, технологічності у виробництві.

Однією з найбільш шкодочинних хвороб ріпаку є альтернаріоз. За високого розвитку альтернаріозу недобір врожаю може сягати 30%, а в роки епіфітотійного розвитку хвороби – 50% і більше. Разом з ураженням знижується якість насіння. Збудниками альтернаріозу є гриби роду *Alternaria Nees Von Esenb. Ex Fries*. Джерелом інфекції хвороби є частини грибниці або конідії збудника, що зберігаються на післяжнивних рослинних рештках і насінні. При поверхневому зараженні насіння гриби не втрачають своєї патогенності протягом 2 років, а при внутрішньому – до 12 років.

Створення нових, стійких до фітопатогенної мікрофлори, сортів ріпаку ярого та їх широке впровадження дасть можливість збільшити рентабельність виробництва продукції ріпаківництва.

Метою досліджень було оцінити сорти ріпаку ярого різного еколого-географічного походження за показником стійкості проти альтернаріозу, а також рекомендувати кращі для виробництва та подальшого селекційного процесу.

Об'єкти досліджень – 13 сортів ріпаку ярого української та іноземної селекції: Джером, Джеррі, 71 30 КЛ, Мобіл КЛ, Контест КЛ, Траппер, Лужниц, Сієста F1, Аіра, Сіріус, Ерлібьорд, ЕС Катя, Калібр. Всі досліджувані сорти є новими – вони характеризуються високим потенціалом урожайності насіння, відмінною якістю отриманої сировини та занесені до Державного реєстру сортів рослин придатних для поширення в Україні протягом трьох останніх років або є національними стандартами у кваліфікаційній експертизі на придатність до поширення в Україні.

Дослідження проводили на Іллінецькій державній сортодослідній станції та Тернопільському обласному державному центрі експертизи сортів рослин протягом 2009-2011 рр. Обліки проводили шляхом обстеження органів рослин на предмет та ступінь ураження альтернаріозом, внаслідок чого обчислювали показники поширення та розвитку хвороби, що вказують на здатність сортів протистояти проникненню інфекції та її розвитку.

За результатами проведених досліджень найбільш стійкими виявились сорти Джером, Джеррі, Контест, Мобіл КЛ, Сіріус. Менш стійкими є Аіра, Ерлібьорд, Калібр, Лужниц.

Впровадження у виробництво стійких до альтернаріозу сортів дає можливість обмежити застосування хімічних засобів та зменшити накопичення інфекції в навколишньому середовищі. У результаті проведених досліджень виявлено різні за генетичною стійкістю проти збудників альтернаріозу сорти ріпаку ярого. Сорти з високою стійкістю можуть бути рекомендовані виробництву, а також використані в якості цінного вихідного матеріалу для селекції нових сортів ріпаку ярого.